

2. ChatGPT: Що це та які є недоліки? URL : [https://stud-point.com/blog/tsikavinky\\_vid\\_-stud-point/chatgpt-shcho-tse-ta-iaki-ie-nedoliky/](https://stud-point.com/blog/tsikavinky_vid_-stud-point/chatgpt-shcho-tse-ta-iaki-ie-nedoliky/) (дата звернення 16.10.2023).

3. ChataGPT – що це за технологія, її переваги та недоліки, подальші перспективи. URL : <https://www.itbox.ua/ua/blog/ChatGPT--scho-ce-za-tehnologiya-yiyi-perevagi-ta-nedoliki-podalshi-perspektivi/> (дата звернення 16.10.2023).

4. Переваги та недоліки використання чат-ботів для бізнесу. URL : <https://internetdevels.ua/blog/pros-and-cons-of-using-chatbots-for-business> (дата звернення 16.10.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-84>

## **ВІДКРИТА НАУКА І АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

**Квасницька Р. С.**

*доктор економічних наук, професор,  
професор кафедри фінансів, банківської справи, страхування  
та фондового ринку  
Хмельницький національний університет  
м. Хмельницький, Україна*

Сьогодення учених-дослідників, здобувачів освіти різних рівнів просто не можливо уявити без відкритої науки, яка уособлює в собі принципово нові підходи до організаційно-реалізаційного функціоналу наукового процесу. Адже, через глобальну диджіталізацію створено можливості не тільки отримання доступу до попередньо накопиченої та поточної інформації, до баз даних, до наукових доробок учених всього світу, а й оприлюднення результатів власних наукових досліджень в наукових журналах, матеріалах конференцій, які є у вільному доступі широкому загалу користувачів. Звичайно, «це значно полегшило глобальні мережеві дослідження, ефективний обмін даними та негайний доступ до записів науки, у тому числі за допомогою автоматичних методів відкриття знань, у принципі всіма, тим самим підвищуючи швидкість та розміри створення знань» [1]. Отже, відкрита наука є «своєрідною філософією наукових досліджень, яка заснована на високих стандартах прозорості, співробітництва та комунікації, що базується на спільній роботі, нових можливостях поширення й обміну

науковими знаннями завдяки використанню сучасних цифрових гаджетів і технологій» [2].

При цьому, варто відмітити, що із все більшою відкритістю науки розширюються «горизонти» не доброчесного використання результатів чужої науки, чужої праці. Тобто виникає проблема «привласнення авторства на чужий твір або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора» [3], проблема плагіату. Логічно, що ця проблема потребує вирішення. І зрозуміло, чому на сьогоднішній день з'явилися два вектори її вирішення:

- пропагування академічної доброчесності, яка передбачає дотримання етичних норм у науковій діяльності;
- розробка та використання програм перевірки наукових робіт на наявність плагіату (Plagiat.pl, Unicheck, Plagiarism тощо).

Ці два вектори гармонійно доповнюють один одного, що результується у більшій обізнаності наукових та освітянських кіл щодо правильності використання у своїх роботах інформації, чужих наукових результатів. Адже, саме академічна доброчесність допомагає забезпечити точність та об'єктивність наукових досліджень, що є вкрай важливим для відкритої науки. Водночас, не можна не відмітити, що, своєю чергою, відкрита наука сприяє академічній доброчесності, роблячи інформацію, масиви даних та наукові дослідження більш доступними для перевірки на наявність плагіату.

Висновок. Відкрита наука та академічна доброчесність тісно пов'язані між собою. Позитивність чи негативність такого взаємозв'язку першочергово залежить від кожного науковця, від кожного учасника освітнього процесу, будь то здобувач освіти чи викладач. Ну, а програми виявлення плагіату у наукових працях різних видів є тим стримуючим важелем, що дозволяє перехилити взаємозв'язок відкритої науки та академічної доброчесності в бік позитивної його дії.

### **Список посилань**

1. Open Science. URL: <https://council.science/uk/current/news/open-science-and-the-unesco-initiative/> (дата звернення 10.10.2023)
2. Носенко Ю. Г. Відкрита наука в Україні: поступ і шляхи розвитку. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/726808/1/Nosenko%20Yu..pdf> (дата звернення 14.10.2023)
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови. К.; Ірпінь; ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.